

Csapó Endre

Rezsicsökkentés — korszakváltás kezdete

Megjelent a Magyar Élet 2013. szeptember 26-i számában

„Nagy ellenállásra számítok, kísérletet fognak tenni arra, hogy visszaemeljék a rezsziárakat. Fel fognak vonulni velünk szemben a külföldi kézben lévő nagy energiaszolgáltatók és a mögöttük lévő politikai erők is. Nekünk azonban egyszer és mindenkorra le kell zárunk azt a korszakot, amelyben nyerészkedni tudtak az energiaszolgáltatók az embereken” – fogalmazott **Orbán Viktor** Kötcsén.

Kötcese, Somogy megyei község, a jobboldali értelmiség legfontosabb találkozóhelye. Itt fogalmazódik meg, születik elképzelés arról, hogy a következő évben, években mit kell tenni Magyarországon egy-egy balliberális kormányzati értékpusztítás, hatalmas államadósság után, hogy hazánk újra talpraálljon. A nemzeti kormány nem magába zárkózó társaság, amikor a nemzet újjáalkotása programjának további frissítő impulzusokat akar beépíteni terveibe, a parlamenti Fidesz parlamenti frakcióján túl is találkozni akar a nemzetépítés gondolatának olyan híveivel, akik szellemi képességeikkel járulhatnak hozzá a kormány munkájához.

Orbán Viktor kilátásba helyezte a „közműszolgáltatási törvény” megalkotását, ami a közműszolgáltatások árát mentesíti a profittól. Ez a művelet is része – Orbán szerint – elhárítani annak a következményeit, hogy a posztkommunisták itt maradtak, és hatalomra jutásuk esetén mindig rendre lerombolják azt, amit a nemzeti oldal felépített. Hiszen a baloldal szellemisége továbbra is a múlt század kommunista hagyományaira épül. Éppen ezért a Kádár-rendszernek 2014-ben meg kell adni a kegyelemdöfést. Ezért sorsdöntő a posztkommunizmus megroggyantása. Csak ebben az esetben folytatódhat az elkezdett országépítés. – Senkinek ne legyen kétsége afelől, hogy 2014 a rezsiharc éve lesz – mondta Orbán Viktor miniszterelnök a Kötcei Polgári Piknik többszáz részvevője előtt. A nem sajtónyilvános előadás tartalmáról **Havasi Bertalan** miniszterelnöki szóvivő tájékoztatta az MTI-t. E szerint Orbán kifejtette, hogy *„nagy ellenállásra számítok, mert kísérletet fognak tenni arra, hogy visszaemeljék a rezsziárakat”*. – Fel fognak vonulni velünk szemben a külföldi kézben lévő nagy energiaszolgáltatók és a mögöttük lévő politikai erők is. Nekünk azonban egyszer és mindenkorra le kell zárunk azt a korszakot, amelyben nyerészkedni tudtak az energiaszolgáltatók az embereken – jelentette ki, hozzátéve: meg kell tehát alkotni a közműszolgáltatási törvényt, amely kizárja a profitot a lakossági közműszolgáltatásoknál. A miniszterelnök szerint a 2014-es választásnak számos tétje van, de az emberek szempontjából a legfontosabb a rezsiharc.

– A társadalom is érzékeli, ennek eredményeként állt ki aláírásával 2,25 millió ember a rezsicsökkentés mellett, és megértette, hogy többről van szó, mint háztartásonként évi 100 ezer forintról – mondta **Hende Csaba** honvédelmi miniszter a rezsicsökkentés megvédéséért indított országjárás bicskei fórumát megelőző sajtótájékoztatón. Kiemelte, hogy január 1-jétől az áram, a gáz és a távhő díja, míg júniustól az ivóvíz, a szennyvíz, a szemétszállítás és a kéményseprés díja csökkent 10 százalékkal. Közlése szerint november 1-jétől az áram, a gáz és a távfűtés díja újabb 11,1 százalékkal csökken, így éves szinten 20 százalékos lesz az árcsökkenés.

A miniszter emlékeztetett, hogy 1995-ben az akkori MSZP-kormány a gáz- és villamosenergia-szektor külföldiek számára értékesítette, döntően külföldi állami cégeknek, amelyeknek az árképzéssel megengedte, hogy 8 százalékos, eszközarányos nyereséget realizáljanak. Hozzátette: 1000 milliárd forintot vittek ki az országból, miközben a rezsidíjak meghaladták a cégek anyaországaiban tapasztaltakat. Hangsúlyozta, mostanra érett meg az idő ahhoz, hogy a közteherviselés egyensúlyának rendezését követően végre a magyar családok szempontjait helyezze előtérbe a kormány.

Visszaemlékezünk 1996-ra, amikor a Horn-kormány szétszórta a magyar energiavállalatokat mélyen áron alul külföldi vállalkozók között. **Dr. Járosi Márton** energetikai szakértő drámai hangú írását közölte a KAPU havi folyóirat 1996 szeptemberi száma, amiről akkor beszámoltunk a Magyar Életben. Íme néhány mondat:

„A világban gyakorlatilag nincs példa arra, hogy egy ország a villamosenergia-iparág jelentős (többségi) részét külföldieknek adta volna el! Jelenleg a készpénzes privatizáció csak az értékhez képest igen alacsony áron történő elkótyavetyélést jelenthet, anélkül, hogy a nemzetnek valaha is esélye lenne e stratégiai iparág fölötti érdemi befolyás visszaszerzésére. ... A privatizáció első üteme külföldi tanácsadó közreműködésével került lebonyolításra, s ezért több mint 3 milliárd forintot kellett kifizetni. 1995 novemberében az áramszolgáltatási vállalatok mind tulajdonjogilag, mind működésileg leváltak a Magyar Villamos Művek Rt-től. ... Az áramszolgáltatás privatizációja egy, az egész országra kiterjedő szolgáltatás, a villamosenergia-piac elvesztését, külföldiek részére történő átengedését jelenti. Egy olyan piacét, amelyben a szolgáltató az adott, földrajzilag körülhatárolt területen természetes monopóliumként működik, kizárólagos szolgáltatói jogosítvánnyal.”

A villamos energia és gázenergia visszavétele nemzeti kézbe ugyancsak része a nemzeti kormány azon szándékának, ami most a rezsicsökkentés gyakorlati lépéseiben megvalósul. Orbán Viktor miniszterelnök szerint a rezsicsökkentés azt szimbolizálja, hogy Magyarország ma már képes önálló és független gazdaságpolitikát folytatni. Ennek további eredményeivel is szembesülhettünk a szeptemberi frakcióülés után. Egyrészt legkevesebb ötvenmilliárd forinttal már biztosan több pénz jut 2014-től családpolitikai támogatásokra, másrészt célegyenesbe fordult a devizahitelek végleges kivezetésének kérdése. **Rogán Antal** Fidesz-frakcióvezető Magyar Nemzetnek adott interjúja után már sejteni lehetett, hogy az az erkölcsi szempont, amely szerint a Fidesz igazságot akar szolgáltatni a devizahiteleknek, féjdalmasabb lesz a bankoknak, mint azt korábban gondolták. A kormánypártok ugyanis felszólították Visegrádon a pénzügyeket, hogy november 1-jéig javítsák ki a devizahitelek hibáit, a szerződéseket pedig módosítsák az ügyfelek javára. Több mint másfél hónapjuk maradt tehát a bankoknak arra, hogy egyezsége jussanak az egyre elkeseredettebb devizahitelekkel, illetve azok érdekképviselőivel. Ha ez nem sikerül, akkor a kormány – akár a bankok kárára – saját javaslatával szünteti meg a deviza alapú jelzáloghitelezést.

„A rezsicsökkentés több egy politikai termék vagy egyszerű kampányfogás. Valójában két gondolkodásmód áll egymással szemben: az egyik – akár 150 százalékos lakossági áremeléssel is – folyamatosan biztosította a külföldi tulajdonú szolgáltatócégek extraprofitját. A 2010-es kormányváltás utáni szemlélet pedig arról szól, hogy a korábbi, infláció feletti áremelések miatt elvesztett pénz most visszakerüljön a családok zsebébe. Ráadásul a rezsicsökkentés eredményeként egy százalékra vagy akár annál alacsonyabbra is csökkenhet az infláció az év végére, ami további kedvező gazdasági folyamatokat indíthat el.” (Szilágyi Richárd, Rezsifilozófiák, Magyar Nemzet.)

A rezsicsökkentés valóban több, sokkal több, mint politikai lépés. Valósággal kormányhatalmi eszközök alkalmazása az ország területén működő bankok és közműszolgáltató vállalatok tisztességtelen nyerészkedése ellen, ami olyan mértékű, hogy az ország lakosságának jelentős részét nyomorszintre szorítja le. Tartalmában tehát jóléti belügyi gondoskodás, de miután külföldi vállalatok privatizációs eljárással megszerzett áremelési lehetőségeit korlátozza, külpolitikai jelleget ölt. Másszóval a magyar kormány szembeszegül a kontinensen uralkodó szabadkereskedelem elveivel.

Egy rövid emberéleten belül két, egymással ellentétes nézetet hirdető rendszerben él a magyar társadalom. Egyik kollektivista, a másik individualista, ott minden a közösségé, itt csak az egyén számít. A társadalomelvű állam osztályokat ismer, nemzetet nem. Az egyéni érvényülést követően csak egyén van nemzet nincs. A intrenacionalizmus tehát közös vonás, mint az is, hogy mindkettő kizárólagosságra tör, türelmetlen, diktatórikus. Egyiket

kommunizmus, szocializmus néven ismertük meg, a másik elbújik a polgári demokrácia elnevezés mögé, éppen most hajt egy szigorú világrend felé, ideológiai elnevezése *neoliberalista*. Mindkettő szélsőséges, gyorsuló ütemben alakítja át az európai ember életét a neoliberalizmus nyomulása. Érdeemes megismerkedni a történetével.

Nagyon sajnálatosan, amikor Magyarország kiszabadult a Szovjetunió szorításából, Nyugat-Európában – ahova integrálódott – a gazdasági élet rendjét már egy a 70-es években uralkodóvá vált ideológia szabályozta. A gazdasági és főleg a pénzügyi forgalom kiterjedésével (globalizálódásával) megnőtt az igény a gazdasági tevékenység országok közötti egységes szabályozására. A liberalizmus elveit hangoztató irányzat **Reagan** és **Thatcher** idejéből és országából terjedt szét, erős és ellenállhatatlan erővel. Amerikai gondolat – ahol az állam maga is privát üzleti vállalat –, a privatizálás a fő jellemzője ennek a neoliberális nevű irányzatnak.

Korábban a közszolgáltatások Európában mindenütt állami tulajdonban voltak, a postaszolgálatot, a villanyt, a gázt, a vasutakat és a földalatti járatokat, a repülőtereket, a városi vízellátást, és a köztisztaságot, állami tulajdont képező monopóliumokként üzemeltették. Megvolt ennek a logikus oka, ezeknek az intézményeknek akkor is jól kellett működniük és fejlődniük, ha nem termelték meg a fenntartási, fejlesztési költségeket, hiszen ezek közérdekű, országos fontosságú feladatokat láttak el. Közérdek parancsa volt nem áthárítani a teljes költséget a fogyasztó társadalomra, amely javarészt nem tudja megfizetni, de országos érdek, hogy mindenki használja, és hogy szükség szerint fejlődjön.

Margaret Thatcher azonban elhatározta, hogy mindezt megváltoztatja. Ráadásul, a privatizáció alkalmat adott arra is, hogy a szakszervezetek erejét megtörje. Így terjedt a privatizáció Európában, így tett Magyarország is 1989-ben.

„A thatcheri és reagani gazdaságpolitika brutálisan eladósította az államot és a háztartásokat, miközben a pénzügyi, szociális és környezeti deregulációval megágyazott az egyenlőtlenségek növekedésének, a harmadik világ végzetes lemaradásának, a globális felmelegedésnek, és végül a 2008-as globális gazdasági és pénzügyi válságnak. Magyarországon valószínűleg megdöbbenően kevesen hallottak még a Gramm-Leach-Bliley törvényről, pedig nyugaton ma már konszenzus van arról, hogy ez a piaci fundamentalista elvű dereguláció vezetett a jelzáloghitelezéshez, a hitelderivatívákhoz, és ezeken keresztül az amerikai pénzügyi rendszer összeomlásához ... A piaci fundamentalizmus pedig megvalósult formájában nemhogy nem garantálta az elmúlt évtizedekben a politikai szabadságot, hanem kifejezetten ellenségévé vált, mert a közérdeket a végletekig gyengítette a magánérdek kiszolgálásával.” (Pogácsa Zoltán, PogiBlog 2012-12-14.)

A neoliberálisizmus lényege: a gazdasági életből ki kell rekeszteni az államot. Az 1974–75-ös válságot használta fel az amerikai bázisú nemzetközi pénzvilág, ráerőltetni Európára a Friedman-elméletet, ami szerint: az állam gazdasági szerepét a piac szabad működési feltételeinek a biztosítására kell korlátozni. Ha kell, leverni a lázadásokat. *„Nézetei elterjedését elősegítette, hogy 1977-ben neki ítelték a közgazdasági Nobel-díjat. Thatcher angol miniszterelnök és Reagan amerikai elnök gazdaságpolitikájukat Friedman nézeteivel indokolták. Ettől fogva fokozatosan a neoliberalizmus leegyszerűsített ideológiája vált a közgazdaságtan és a gazdaságpolitika uralkodó irányzatává Európa-szerte. A Szovjetunió és a kelet-európai szocialista országok összeomlása felerősítette a piac mindenhatóságába vetett hitet és az állam szükségszerűen káros szerepéről szóló felfogást, és felgyorsította e nézetek továbbterjedésének a folyamatát.”* (Világsszabadság, Vitafórum)

Teljesen indokolatlanul ünneplik Thatchert és Reagant, mint akik megdöntötték a Szovjetuniót. Az igazság az, hogy az amerikai bázisú nemzetközi pénzvilág felismerte, hogy agyontámogatott szovjet projektje felett eljárt az idő, be kell rendezkedni az összeomlás kezelésére. Egyidejűleg baloldali politikai mozgalmakkal visszaszorították Nyugat-Európában azt a gazdaságpolitikai irányzatot, amelyben pedig már kialakult a politikai

egyensúly a tőke és a munka érdekei között, amelyben a tőke együtt tudott működni az állammal annak elimerésével, hogy a tőkének is felelőssége van a közjó fenntartásában. Hogy összességében a tőke az állami keretekben működő gazdaságokkal kapcsolódik a nemzetközi együttműködésbe. Ennek ellenében jöttek létre a Nemzetközi Valutaalap és a Világ-bank, biztosítandó a pénz államoktól független működését. Vagy inkább az államok függőségét ezen intézményektől. Ennek terméke az eladósítás-politika. Mindenki tartozik a disznófejű Nagyúrnak.

Ilyen közegben kell a nemzeti kormánynak megtenni, amit vállalt, elhárítani azokat a kizsákmányoló intézményeket, amiket a neoliberalizmus szolgálatában álló baloldali pártok kormányai zúdítottak a magyar társadalomra. A magyar társadalom nincs olyan állapotban – se anyagilag, sem fizikailag, hogy elviselje, túlélje minden munkája gyenge keresetének ilyen méretű csapolását. A magyar kormány nincs olyan helyzetben, hogy engedelmeskedjen a neoliberalista elveket követő brüsszeli kormánynak. Elindult tehát egy olyan úton, amilyenén járva kockáztatja, hogy kiérdemli az EU büntető ellenintézkedéseit. Az EU az európai nagytőke érdekeit védi, annak azt a lehetőségét, hogy rátelepedhet a szovjet táborból kiszabadult országokra profitszerző intézményeivel. Az, hogy a villany, gáz stb. ára magasabb, mint nyugaton, az onnét nézve üzleti bravúr, jeles cselekedet. Amikor a nemzeti kormány állami kézbe akarja venni a közműszolgáltatást, az populizmus és miegyéb, legfőképpen a fennálló neoliberális rend elleni lázadás, ami komoly dolog.

Orbán Viktor forradalomnak nevezi, és van már recept arra is, hogy törvény készül, amely a közműszolgáltatások egészét állami monopóliummá teszi (óh borzalom), valamilyen profitot nem termelő vállalattá, ami kizárja az indokolatlan áremelkedést.

Kapitalizmus szociális felelősséggel. Nem új dolog, a neoliberalizmus döntötte meg. Ezt kell újjáteremteni. Ez még megmentheti Magyarországot az elvéreztetéstől. A megvalósításhoz erős polgári támogatás kell, meg kell ismételni májusban a 2010-es választói támogatást. Akkor a magyar példa követésre talál Európa országaiban, legalábbis ahol hasonló problémákkal küzdenek.